



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ  
Ecclesiasticoꝝ Specvlvm**

**Langhe-Cruys, Johan**

**Duaci, 1587**

An vnquam mentiri liceat. & quot mendacij sint genera. cap.xxvi.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

in verbis nostris nullum debet esse mendacium, quod trumque, & periurium, & mendacium diuini iudicii damnatur, dicente scriptura: Os quod mentitur occidit animam. Ita ut nec artificioso mendacio, nec sine verbo oporteat quęquam decipere: quia quomodo mentitur quis occidit animam? Cum autem humilitatis causa metiris, si non eras peccator antequam mentiri mentiendo efficeris quod cuitaras. Veritas autem in te non est, nisi te ita dixeris peccatorem, ut etiam cognoscas. Veritas autem ipsa est, ut quod est, dicas. Quomodo est humilitas, ubi regnat falsitas? Quomodo non ita caueatur arrogantia, ut veritas relinquatur?

a c. nec artificioso. 22. q. 2.  
Causa humilitatis non licet cuiquam mentiri.  
b c. cum humilitatis. 22. q. 2.  
c. non ita. 22. q. 2.

d. epist. 1.  
Quales D. Petri quotidiana fuerit prædicatione.

Veritas corde, & ore profertenda est.

Os à multo, & prauo colloquio custodiendum est. Sacerdotibus libenter obediendum est.

D. verò Clemens Papa & martyr D. Iacobo scribit quæ à B. Petro audiuisset, & didicisset: Quotidie dicit, illius prædicatione, inter cetera diuina mandata erat, quam in eius exemplum etiam tibi, frater dilectissime, significare curavi: Bonorum, inquit, operum cetera semina, ac negotia sunt, quantum vnusquisque sapit & potest, totius intimi cordis visceribus Deum diligere, & proximum velut seipsum. Abnegare se sibi, ut IESUM Christum Dominum nostrum sequatur, & nihil eius amoris præponere, veritatem corde proferte debere, & totam spem suam in Deo committere. Instruebat actus suæ vitæ omni hora, & in omni loco Deum respicere, firmiter castigaciones malas cordi suo aduenientes, mox aduersum alidere, & sacerdotibus Domini manifestare. Os suum à multo, vel prauo colloquio custodire, & ab vana, aut mendacia non loqui: quia os quod mendaciter occidit animam. Verba diuina libenter audire, & sacerdotibus suis libenter obtemperare, atque obedire esse docebat.

An vnquam mentiri liceat, & quot mendacium genera.

CAP. XXVII.

e in c. ne quis. 22. q. 2.  
Pro conseruanda ista vitæ temporalis, mentis non est.

D. VERÒ Augustinus explicans illud Psalmi Perdes omnes, qui loquuntur mendacium, quis, inquit, arbitretur perfectum & spiritum hominem pro ista temporali vita, morte cuius suæ alterius non occiditur anima, debere mentiri: quod

aliud est mentiri, aliud est verum occultare; siquidem aliud est falsum dicere, aliud verū tacere: vt si quis fortē non velit ad istam visibilem mortem hominem prode- re, paratus esse debet verum occultare, non falsum dice- re, vt neque prodat, neque mentiatur; nec occidat animā suam pro corpore alterius. Cui consonat & illud quod idem alibi scriptum reliquit, dicēs: Faciat homo etiam pro temporali salute hominum quod potest, cum autem ad hoc ventum fuerit, vt tali saluti, nisi peccando consu- lere non possit, iam se existimet non habere quid faciat: quoniam id reliquum esse perspexerit quod recte faciat. Si quis igitur ad te confugerit, qui de mendacio tuo pos- sit à morte liberari, non es mentiturus. Os enim quod mentitur, occidit animam. Cum ergo mentiēdo vita aeterna amittitur, numquam pro cuiusquam vita tempo- rali mentiendum est. Nec ab his discedit B. Isidorus, di- cēs: Omne genus mēda. ij sum moperē fuge: nec casū, nec studio loquaris falsum, nec vt praestes mentiri stu- deas: nec qualibet fallacia vitam alicuius defendas. Caue mendacium in omnibus.

In ipsarum autem consideratione rerum, qua dicun- tur, tantum interest (quia nūc quis fallatur, siue mentia- tur; vtcumque \* falli quā mēntiri minus est malum) quantum pertinet ad hominis voluntatem: tamen longē tolerabilius est, in his, quae à religione fidei se iūcta sunt, mentiri: quā in his, sine quorum fide, vel notitia Deus coli non potest, falli. Mihi autem, vt D. Augustinus inquit, non absurdē videtur omne quidem mendacium esse peccatum, sed multum interest, quo animo, & de quibus rebus quisque mentiatur. Non enim ita peccat, qui consulendi, quomodo ille, qui nocendi voluntate mentitur: nec tantum nocet qui viatorem mentiēdo in aduersum iter mittit, quantum is, qui viam vitæ men- dacio fallente deprauat. Quare sciendum est diuersa ab ipso D. Augustino numerata esse mendaciorum gene- ra: Primum est capitale mendacium, & longē fugien- dum: quod fit in doctrina religionis; ad quod men- dacium nulla conditione cuius debet adduci. Secun- dum, vt si aliquem laedat iniuste, quod tale est, vt nulli prosit, & obsit alicui. Tertium, quod prodest

I iij alteri,

a in lib. contra mendac. cap. 7. & c. faciat. 22. q. 2.

b c. si quis ad te. 2. q. 2. c in dial. hom. & ratiō. & in c. omne. 22. q. 2.

d. vbiunque

d c. in ipsarū. 22. q. 2. e in end. irid. cap. 18. & in c. mihi auis. 22. q. 2.

f in lib. de mē- dac. cap. 1. & in c. primū est. 22. q. 2. Mendaciorum multa sunt ge- nera.

alteri, ita ut oblit alteri: quamuis non ad immunda  
 oblit corporalem. Quartum, sola mentiendi fallendi  
 libidine, quod merum mendacium est. Quintum, p  
 fit placendi cupiditate de suavi eloquio. His omni  
 penitus euitatis, atque reiectis, sequitur sextum g  
 quod nulli obest, & prodest alicui: velut si quis p  
 cuniam alicuius iniuste tollendam sciens, ubi sit ne  
 se mentiat. Septimū genus mendacij est, quod &  
 obest, & prodest alicui, velut, si nolēs hominem ad  
 tem quæsitum prodere, mētiatur. Octauum genus m  
 dacij est, quod & nulli obest, & prodest ad hoc, ut ab  
 munditia corporali aliquē tueatur. Non est igitur  
 tiendum in doctrina pietatis, quia magnum secul  
 & primum genus detestabilis mendacij. Non est  
 mentiendum secundo genere, quia nulli faciendū  
 est. Non est mentiendum tertio genere, quia nulli  
 alterius iniuria est consulendum. Non est mentien  
 dū quarto genere, propter mendacij libidinem, quæ p  
 ipsam vitiosa est. Non est mentiendum quinto ge  
 quia nec ipsa veritas, placendi causa hominibus, e  
 tianda est: quanto minus mēdaciū, quod per se ip  
 quia mendacium est, utique turpe est. Non est men  
 dum sexto genere: neque enim rectē testimoniū ver  
 pro cuiuscumque temporali cōmodo, ac salute con  
 pitur: ad sempiternam verō salutem nullus ducendū  
 opitulante mendacio. Neque septimo genere men  
 dum est. Non enim cuiuscumque commoditas, aut  
 temporalis perficiendæ fidei præferenda est: nec se  
 quam in rectē factis nostris tam malè moueri sentiat  
 fiat etiam animo deterior, longeq̃ à pietate remouet  
 Nec octauo genere mentiendum est, quia & in bo  
 castitas animæ, pudicitia corporis præfertur: & in  
 quod ipsi facimus, eo quod fieri sinimus nobis d  
 bilius est. In his autem octo generibus tanto quisque  
 nus peccat cum mentitur, quāto magis à primo rec  
 Quisquis autem, esse aliquod genus mēdacij, quod  
 catum non sit, putauerit, decipiet semetipsum turp  
 cum honestum se deceptorem arbitretur aliorum. D  
 tamen sunt genera mendaciorum, in quibus non est  
 gna culpa, sed tamen non sunt sine culpa, cum aut loc

mur, aut proximo consulendo mentimur. Illud autem primum in iocando, ideo non est perniciosum, quia non fallit. Nouit enim ille, cui dicitur, causa iocandi fuisse dictum. Secundum autem ideo minus est, quia retinet nonnullam benivolentiam. Illud verò quod non habet duplex cor, nec mendacium quidem dicendum est. Aliquando verum tacere, falsum autem dicere non inuenitur sanctis concessum.<sup>a</sup>

Hæc autem de mendacio paulò latius spontè, & studiosè deduximus, quia si vnquam aliàs nunc maximè propheta Hieremiæ impleta videtur, quam præcinit, dicens: A propheta vsque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium. Vnusquisque se à proximo suo custodiat, & in omni fratre suo non habeat fiduciam, quia omnis frater supplantans supplantabit, & omnis amicus fraudulenter incedet, & vir fratrem suum deridebit, & veritatem non loquentur. Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium; vt iniqua agerent laborauerunt. Nullus est, qui agat penitentiam super peccato suo, dicens: Quid feci? Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens in prelium. Et quod Christus Scribis, atque Phariseis dixit<sup>d</sup>, nunc peropportunè multis ecclesiasticis dici posse videtur: Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere. Ille in veritate non stetit, quia non est veritas in eo. Cùm loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & pater eius. Ego autem si veritatem dico non creditis mihi. Omnes autem, vt D. Ambrosius inquit<sup>e</sup>, qui amant mendacium, filij sunt diaboli. Quia non solum in falsis verbis, sed etiã in simulatis operibus mendacium est. Mendacium namque est, se Christianum dicere, & opera Christi non facere. Mendacium est, Episcopum, sacerdotem, vel clericum se profiteri, & contraria huic ordini operari. Anne igitur hæc vitæ, & morum clericorum dissolutio, & inhonestas, ad quam reformandam sacrosanctum Concilium Tridentinum tantoperè desudauit, & elaborauit, euidenter testantur, atque conuincunt, eos mendaces esse; atque hoc ipsum non temerè posse illos dici diaboli filios, desideria patris sui facientes, & SS. Tridentini concilij contemneres, vel saltem huius decreta non obseruantes.

I V Qui

a c. ne quis, §. duo vtro. 22. q. 2.

b cap. 8.

c Hierem. c. 9.

d Io. cap. 8.

e in c. caute.

22. q. 5.  
Mendacium nõ  
tantum verbis,  
sed etiam ope-  
ribus fit.

Mendacium est  
clericum se pro-  
fiteri, & con-  
traria huic or-  
dini operari.

a Ioan. 8.

Qui enim dicit se nosse Deum, & mandata eius non

studit, mendax est; & in eo veritas non est, vt

b ad Ephes. 4.

inquit; ac proinde clerici, qui neque Dei, neque

ficum, neque conciliorum decreta, & mandata cul-

c in Apoc. 21.

anne recte, & vere mendaces nunc dici possunt, &

veritas in eis non est? Quare D. Pauli mandatu

tes, deponant mendacium, & loquantur veritate.

doquidem seuera & terribilis contra medaces a D.

ne 6 promulgata refertur sententia, nimirum; quod

illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure.

Sermonem clericorum debere esse pudicum & oportu-

## CAP. XXVIII.

d lib. 1. offic.  
cap. 18.

**A**D seruandam à clericis in sermone honestatem

requiritur quoque, vt is sit pudicus, ne quæ

pe ore exeat: hoc enim grauius coinguntur

minem. Quia, vt D. Ambrosius ait 4, Non cito

quinat hominem, sed iniusta obretractio, sed ver-

obsœnitas. Hæc etiã vulgò pudori sunt. In nobili

officio nullum verbum, quod inhonestè cadat, &

cutiat verècundiam. Et non solum nihil ipsi inde

loqui, sed ne aurem quidẽ præbere debemus hu-

dictis: sicut Ioseph ne incongrua audiret suæ ver-

veste fugit relicta; quoniam quem delectat audire,

loqui prouocat. Intelligere quoque quod turpe

dori maximo est. Multa de ratione dicendi dantur

e d. lib. cap. 23.

seculares viri, vt idem D. Ambrosius inquit 6, quæ

prætereunda arbitror, vt de iocandi disciplina. Non

honesti interdum ioca, ac suauia sint, tamen ab ec-

stica abhorrent regula. Quoniã quæ in scripturis

non reperimus, ea quemadmodum vsurpare possunt

Sit igitur sermo huiusmodi de scripturis maximè

enim magis nos oportet loqui, quàm de conuerti-

optima, adhortatione obseruationis, disciplinae

stodia? habeat caput eius rationem. Sermo enim

us iras excitat. Quàm verò indecorum, vt cum

confabulatio habere soleat incrementum gratia-

Quale debeat  
esse colloquiũ  
familiarẽ cle-  
ricorum.